

บันทึกการประชุม

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๑๙๓

วันอังคาร ที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๙

ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายวรชาติ สิงห์เสนี	โฆษกกรรมการ
๕. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๖. นางกิริธรา สุมาวงศ์	กรรมการ
๗. นางจรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๘. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๙. นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๑๐. นายธีรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๑. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๒. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๓. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๔. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๕. นายศุภชัย ยาวะประภาส	กรรมการ
๑๖. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๗. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๘. พลเอก อัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๙. นายปรกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๒๐. นายธนาวัฒน์ สัจจทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายจันทพันธ์ ทังสุบุตร	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
๒. นายวราห์ แห่งพุ่ม	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

นายเชษฐา โทณะวนิก

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสุภัทรา เชื้อรอด
๒. นางสาวฐิติพร วิชัยธนพัฒน์
๓. นายณัฐ มโนกุลอนันต์

เริ่มประชุมเวลา ๑๔.๒๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม
(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ ถึงครั้งที่ ๑๙๒ วันจันทร์ ที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะอนุกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งควรมีรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่ององค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เป็นไปตามหลักการของร่างรัฐธรรมนูญที่ผ่านการออกเสียงประชามติ เรื่องความรับผิดชอบร่วมกันของกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องอำนาจหน้าที่ของกรรมการการเลือกตั้งแต่ละคนในการจัดการเลือกตั้ง เรื่องการแต่งตั้งเจ้าพนักงานเพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และเรื่องการทำคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมและตรวจสอบการเลือกตั้ง ส่วนการจัดการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นนั้น ควรให้หน่วยงานอื่นเป็นผู้รับผิดชอบจัดการเลือกตั้ง แต่ให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ส่วนข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการเลือกตั้งในเรื่องการทำงานร่วมกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ในการตรวจสอบบัญชีต่างๆ และเรื่องอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งควรมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานทะเบียนพรรคการเมืองด้วย เนื่องจากได้กำหนดให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง ส่วนคณะกรรมการควบคุมและตรวจสอบการเลือกตั้งนั้น ควรให้อยู่ในการกำกับดูแลและรับผิดชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยตรง

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า ควรให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ในการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยหรือไม่ และเรื่องการจัดหลักสูตรฝึกอบรมประชาชนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง นั้นควรมีรายละเอียดอย่างไร นอกจากนี้ ในประเด็นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอให้นำเรื่องการกันบุคคลไว้เป็นพยานในคดีเลือกตั้ง และการตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการปราบปรามทุจริตเลือกตั้งกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย คณะกรรมการมีความเห็นอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า สามารถกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ในการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยได้ ส่วนการจัดหลักสูตรฝึกอบรมประชาชนนั้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งควรจัดหลักสูตรฝึกอบรมให้กับประชาชนทั่วไปหรือฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของตนเอง แต่ไม่ควรจัดหลักสูตรฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของตนเองร่วมกับบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง สำหรับการจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการปราบปรามทุจริตนั้นอาจจะทำให้เกิดปัญหาขึ้นได้ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถนำเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองมาใช้ในการป้องกันหรือปราบปรามทุจริตการเลือกตั้งได้อยู่แล้ว

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ควรนำวิธีการตรวจสอบคดีของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมาใช้ในการตรวจสอบคดีเลือกตั้ง เนื่องจากคดีเลือกตั้งจะไม่เปิดเผยชื่อของพยานในคดีซึ่งแตกต่างกับคดีทุจริต

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรหาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการว่าจ้างบุคคลเพื่อมาใส่ร้ายผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วย

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งควรกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกระเบียบเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งด้วยหรือไม่

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องอาศัยอำนาจจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องในการออกระเบียบต่างๆ ซึ่งในทางปฏิบัติคณะกรรมการการเลือกตั้งจะพิจารณาด้วยความระมัดระวังก่อนที่จะออกระเบียบ เนื่องจากอาจถูกฟ้องร้องต่อศาลปกครองได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ควรกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจในการออกระเบียบ ทั้งนี้ เพื่อควบคุมการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง นอกจากนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอให้ใช้ระบบการเลือกตั้งผ่านเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การลงคะแนนเลือกตั้งผ่านเครื่องอิเล็กทรอนิกส์อาจถูกแทรกแซงจากผู้เชี่ยวชาญด้านอิเล็กทรอนิกส์ได้ ซึ่งจะมีผลต่อคะแนนเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

- หากไม่กำหนดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งผ่านเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจเสนอร่างพระราชบัญญัติเพื่อใช้ระบบการลงคะแนนเลือกตั้งผ่านเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ในการเลือกตั้ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า การลงคะแนนเลือกตั้งผ่านเครื่องอิเล็กทรอนิกส์เป็นวิธีการที่ขัดต่อหลักการเรื่องการลงคะแนนเลือกตั้งที่ต้องเป็นความลับ ซึ่งการลงคะแนนเลือกตั้งผ่านเครื่องอิเล็กทรอนิกส์อาจจะถูกแทรกแซงจากผู้เชี่ยวชาญด้านอิเล็กทรอนิกส์ได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การแทรกแซงระบบการลงคะแนนเลือกตั้งผ่านเครื่องอิเล็กทรอนิกส์กระทำได้ยาก เนื่องจากจะถูกนำมาใช้เฉพาะในหน่วยเลือกตั้งเท่านั้น

- ควรหาวิธีการในการป้องกันไม่ให้มีการแทรกแซงระบบการลงคะแนนเลือกตั้งผ่านเครื่องอิเล็กทรอนิกส์

- ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งผ่านเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ได้เพื่อให้มีช่องทางในการใช้ระบบการลงคะแนนเลือกตั้งผ่านเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ในอนาคต

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากประสงค์จะใช้เครื่องลงคะแนนเสียงอิเล็กทรอนิกส์ในการเลือกตั้งทั่วไป ควรบัญญัติหลักการไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญให้ชัดเจน ซึ่งสามารถกระทำได้ตั้งแต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกภายหลังการประกาศใช้ร่างรัฐธรรมนูญนี้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หากนำเครื่องลงคะแนนเสียงอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกภายหลังการประกาศใช้ร่างรัฐธรรมนูญนี้อาจทำให้เกิดปัญหาตามมาได้ จึงควรสอบถามคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนว่าผลการทดลองใช้เครื่องลงคะแนนเสียงอิเล็กทรอนิกส์เป็นอย่างไร

- การสอบคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการในต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเกาหลีใต้ ซึ่งเป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสูง กลับไม่มีการสอบคัดเลือกโดยใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เนื่องจากเทคโนโลยีที่มีอยู่ไม่สามารถป้องกันการกระทำทุจริตได้ ดังนั้น การนำเครื่องลงคะแนนเสียงอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกภายหลังการประกาศใช้ร่างรัฐธรรมนูญนี้อาจเร็วเกินไป ซึ่งจะทำให้เกิดการทุจริตการเลือกตั้งได้สะดวกยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ควรบัญญัติเป็นหลักการไว้เบื้องต้นโดยเปิดช่องให้สามารถใช้เครื่องลงคะแนนเสียงอิเล็กทรอนิกส์ได้ในอนาคตจะเหมาะสมมากกว่า

- หากจะนำเครื่องลงคะแนนเสียงอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเลือกตั้งในอนาคต คณะกรรมการควรบัญญัติเป็นหลักการเปิดช่องไว้ให้สามารถกระทำได้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ อาจกำหนดให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาเป็นผู้ให้ความเห็นชอบในกรณีการนำเครื่องลงคะแนนเสียงอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเลือกตั้ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า การบัญญัติหลักการเปิดช่องให้สามารถนำเครื่องลงคะแนนเสียงอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเลือกตั้งได้ เท่ากับเป็นการมอบอำนาจให้คณะกรรมการการเลือกตั้งในการเลือกใช้เครื่องลงคะแนนเสียงอิเล็กทรอนิกส์รูปแบบใดก็ได้ ทั้งนี้ หากยังไม่ชัดเจนว่าเครื่องลงคะแนนเสียงอิเล็กทรอนิกส์จะป้องกันการกระทำทุจริตได้ ก็ไม่ควรบัญญัติเป็นหลักการในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญให้นำเครื่องลงคะแนนเสียงอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเลือกตั้ง

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า อีกเรื่องหนึ่งที่ควรบัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นหลักการใหม่ที่ยังไม่เคยบัญญัติไว้ คือ การบัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจศึกษา วิเคราะห์ และวิจัยเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เพื่อให้การเลือกตั้งปลอดจากการกระทำการทุจริต ซึ่งรวมไปถึงการศึกษาด้านวิธีการลงคะแนนด้วย และเมื่อจัดทำรายงานการศึกษาเสร็จแล้วให้รายงานผลการศึกษาไปยังรัฐสภาด้วย

- มีกรรมการสอบถามว่า การสมัครรับเลือกตั้งในระบบออนไลน์สามารถกระทำได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้มีการสมัครรับเลือกตั้งในระบบออนไลน์สามารถกระทำได้ เนื่องจากยังไม่มีผลกระทบต่อประชาชนแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม หากเปิดให้สามารถสมัครรับเลือกตั้งในระบบออนไลน์ได้จะยังไม่มีกำหนดหมายเลขผู้สมัครในทันที ซึ่งอาจเกิดปัญหาตามมา เนื่องจากผู้สมัคร

จำเป็นต้องได้รับหมายเลขสมัครเพื่อนำไปประชาสัมพันธ์หาเสียงเลือกตั้งกับประชาชน นอกจากนี้ ยังมีประเด็นเรื่องการกำหนดหมายเลขผู้สมัครรับเลือกตั้งและหมายเลขพรรคการเมืองเป็นหมายเลขเดียวทุกเขตการเลือกตั้ง ซึ่งมีผู้วิจารณ์ว่าเป็นการเปิดช่องให้มีการทุจริตในการซื้อเสียงได้สะดวกยิ่งขึ้น

นายเชษฐ โทณะวณิก ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ระบบการเลือกตั้งตามร่างรัฐธรรมนูญนี้ สามารถกำหนดให้แต่ละพื้นที่จับสลากหมายเลขผู้สมัครที่แตกต่างกันได้ เนื่องจากคะแนนที่ผู้สมัครได้รับจะนำไปคำนวณให้แก่พรรคการเมืองที่ผู้สมัครนั้นสังกัดอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดหมายเลขให้แก่พรรคการเมือง ทั้งนี้ ต้องพิจารณาว่าหากกำหนดให้แต่ละพื้นที่จับสลากหมายเลขผู้สมัครที่แตกต่างกัน จะกระทบต่อการบริหารจัดการของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือไม่

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การกำหนดให้แต่ละพื้นที่จับสลากหมายเลขผู้สมัครรับเลือกตั้งแตกต่างกันสามารถทำได้ ทั้งนี้ เหตุที่กำหนดให้ใช้หมายเลขเดียวกันทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมือง เนื่องจากสะดวกต่อการลงคะแนนเสียงและการหาเสียงประชาสัมพันธ์

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้ใช้หมายเลขเดียวกันทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองเป็นการคำนึงถึงความสะดวกของพรรคการเมืองมากเกินไป ซึ่งการกำหนดให้แต่ละพื้นที่จับสลากหมายเลขผู้สมัครแตกต่างกันนั้น ไม่ทำให้เกิดความยุ่งยากในการบริหารจัดการจนเกินไปและพรรคการเมืองยังสามารถประชาสัมพันธ์นโยบายและผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคได้เช่นเดิม

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า การกำหนดให้แต่ละพื้นที่จับสลากหมายเลขผู้สมัครแตกต่างกันอาจเกิดปัญหาความยุ่งยากในการจัดการเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตเลือกตั้ง เนื่องจากผู้ลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้าแต่ละคนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านต่างเขตเลือกตั้งกัน

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากการเลือกตั้งโดยวิธีการใดเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตได้ง่าย ก็ไม่ควรกำหนดให้มีการเลือกตั้งในรูปแบบนั้น ทั้งนี้ การเลือกตั้งล่วงหน้าถือเป็นช่องทางหนึ่งที่มีการทุจริตการเลือกตั้งจำนวนมาก

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้าในเขตเลือกตั้งซึ่งเดิมมีปัญหาการทุจริตการเลือกตั้ง แต่ในปี ๒๕๕๔ ได้แก้ไขกฎหมายให้การขอใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้าต้องแจ้งล่วงหน้าและมีเหตุผลอันสมควรทำให้การทุจริตการเลือกตั้งมีจำนวนลดลง ทั้งนี้ ตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง การให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมและตรวจสอบการเลือกตั้งอาจไม่สามารถแก้ไขปัญหาการซื้อเสียงในการเลือกตั้งได้ เนื่องจากเป็นเพียงการตรวจสอบกระบวนการจัดการเลือกตั้งทั่วไป

ประธานกรรมการกล่าวว่า การให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการสืบสวนสอบสวนการทุจริตเลือกตั้งอย่างเต็มที่ เป็นสิ่งจำเป็น อย่างไรก็ตาม หากให้อำนาจมากเกินไปก็อาจมีการใช้อำนาจในทางที่ผิดได้ ทั้งนี้ คณะกรรมการเห็นว่าขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการสืบสวนสอบสวนการทุจริตเลือกตั้งในปัจจุบันเป็นอย่างไร

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนการทุจริตในการเลือกตั้งได้รับการอบรมเป็นอย่างดีก่อนปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเดิมให้เจ้าหน้าที่ตำรวจช่วยสืบสวนสอบสวนการทุจริตในการเลือกตั้ง แต่เกิดความล่าช้าในการทำสำนวนเนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจมีภารกิจมาก ในปัจจุบันคณะกรรมการการเลือกตั้งมีเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนของตนเองซึ่งจบการศึกษาตามกฎหมายรวมทั้งได้รับประกาศนียบัตรจากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

- ควรให้เจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจในการสืบสวนสอบสวนการทุจริตเลือกตั้งอย่างเต็มที่ เนื่องจากเข้าใจขอบเขตของงานเป็นอย่างดี ซึ่งอาจเปิดช่องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถ

แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองรวมถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจในการช่วยสืบสวนสอบสวนได้ ทั้งนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งควรให้ความสำคัญกับกระบวนการสอบสวนการทุจริตเลือกตั้งมากกว่าการจัดอบรมหลักสูตรทั้งหลาย และการจัดทำสำนวนการสอบสวนก็ควรให้มีการตรวจสอบเป็นลำดับขั้นตั้งแต่ในพื้นที่จนถึงส่วนกลาง เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างบริสุทธิ์และยุติธรรม

- ปัญหาการซื้อเสียงในการเลือกตั้งแบ่งเป็นสองระดับ คือ ๑. การซื้อเสียงแบบเป็นกระบวนการ คือ มีการทุ่มเงินซื้อเสียงอย่างชัดเจน ซึ่งจำเป็นต้องมีกระบวนการเฝ้าระวังการทุจริตที่ต้องอาศัยเทคโนโลยีและเครื่องมือ รวมถึงบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้งทั่วไปจะมีการใช้เงินจำนวนมาก ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งควรมีการเฝ้าระวังการดำเนินการของกรรมการบริหารพรรค รวมถึงนายทุนพรรคการเมือง และ ๒. การซื้อเสียงในระดับพื้นที่ กรณีดังกล่าวอาจต้องใช้อาสาสมัครในการช่วยตรวจสอบและเฝ้าระวังการซื้อเสียง ซึ่งจำเป็นต้องอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรก่อนปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้สามารถตรวจสอบการซื้อเสียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- การซื้อเสียงเลือกตั้งส่วนใหญ่จะจ่ายเงินในรูปแบบเงินสด โดยมีการขายเสียงแบบเป็นครอบครัว ซึ่งในช่วงการเลือกตั้งธนาคารแห่งประเทศไทยจะจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินในแต่ละภูมิภาคที่สามารถนำมาเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการตรวจสอบการกระทำทุจริตได้ นอกจากนี้ ยังมีประเด็นเรื่องเงินบริจาคที่สมาชิกพรรคการเมืองได้บริจาคให้กับโรงเรียน วัด หรือองค์กรการกุศลต่าง ๆ จะถือเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งที่ต้องนำมาคำนวณและตรวจสอบการใช้จ่ายเงินหรือไม่

- ควรใช้กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในการส่งเสริมบุคคลที่ประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยให้บุคคลดังกล่าวลงชื่อกับคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อเข้ารับการอบรมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งจะช่วยคัดกรองบุคคลที่จะเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองและป้องกันการกระทำทุจริตในตำแหน่งหน้าที่ในอนาคตต่อไป

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งจำเป็นต้องมีเครื่องมือในการดำเนินการให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม แต่มีข้อกังวลว่าเครื่องมือทั้งหลายมีประสิทธิภาพเพียงพอหรือไม่ และหากไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอจะมีวิธีการใดที่จะทำให้เกิดขึ้นประสิทธิภาพได้ เช่น หากให้อำนาจสืบสวนสอบสวนการกระทำทุจริตในการเลือกตั้งแก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ในช่วงแรกควรจัดทำหลักสูตรเร่งรัดก่อน จากนั้นจึงจัดทำหลักสูตรขยายออกไปเป็นลำดับขั้น นอกจากนี้ ยังต้องคัดเลือกบุคคลที่มีทัศนคติที่ดีและสุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งต้องใช้ระบบการทดสอบทัศนคติของบุคคล (aptitude test) ว่าจะอดทนต่อสิ่งเร้าที่จะมีแนวโน้มไปสู่การใช้อำนาจในทางที่ผิดได้เพียงใด ทั้งนี้ หากสามารถคัดเลือกบุคคลที่สุจริตและมีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ได้ จะทำให้การขจัดการทุจริตเลือกตั้งมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งควรจัดอบรมหลักสูตรการสืบสวนสอบสวนให้มีมาตรฐาน โดยให้จัดอบรมให้กับหน่วยงานอื่น ๆ ด้วย และเมื่อถึงช่วงเวลาเลือกตั้งให้เรียกบุคคลที่เคยผ่านการอบรมหลักสูตรดังกล่าวมาร่วมทำงานกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทั้งนี้ มีแนวคิดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กร เช่น การให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจของกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) ในการสอบสวนการกระทำทุจริตในการเลือกตั้งได้ เป็นต้น

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า อาจให้อำนาจสืบสวนสอบสวนในการกระทำทุจริตการเลือกตั้งแก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำหลักสูตรพัฒนาการเมืองด้วย ทั้งนี้ พรรคการเมืองบางพรรคมีการจัดตั้งมูลนิธิเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของพรรคการเมือง ซึ่งกรณีดังกล่าว

คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องตรวจสอบการดำเนินการให้ชัดเจนว่าถูกต้องตามกฎหมายเกี่ยวกับพรรคการเมืองหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากพรรคการเมืองตั้งมูลนิธิและดำเนินการที่ไม่ขัดต่อกฎหมายพรรคการเมืองสามารถกระทำได้ แต่หากนำเงินที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจ่ายสนับสนุนพรรคการเมืองไปใช้ตั้งมูลนิธิและดำเนินการหาประโยชน์ส่วนตัวถือว่ามีความผิด สำหรับการนำบุคคลอื่นที่ผ่านการอบรมหลักสูตรของคณะกรรมการการเลือกตั้งมาทำงานร่วมกับอาจเกิดปัญหาตามมา เนื่องจากบุคคลที่เข้ารับการอบรมย่อมมีสังกัดของตนซึ่งอาจฝักใฝ่พรรคการเมืองได้ ดังนั้น ควรจะมีหลักสูตรระยะสั้นที่ช่วยฝึกการตรวจสอบการกระทำทุจริตให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม โดยให้เจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสืบสวนสอบสวนมากำกับดูแลเป็นกรณีๆ ไป ทั้งนี้ หลักการดังกล่าวควรบัญญัติให้มีปรากฏในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า นอกจากเทคนิคและวิธีการในการสืบสวนสอบสวนการกระทำทุจริตในการเลือกตั้ง ควรต้องเพิ่มการอบรมคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่ผู้เข้ารับการอบรมด้วย เพื่อป้องกันบุคคลที่มีความรู้ความสามารถใช้อำนาจไปในทางที่ผิด

ประธานกรรมการกล่าวว่า การทดสอบทัศนคติของบุคคลจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยคัดกรองบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรมจริยธรรมในตัวเองด้วย ทั้งนี้ มีสถานศึกษาใดที่เคยจัดทำแบบทดสอบทัศนคติของบุคคลหรือไม่

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า เคยมีการจัดทำหลักสูตร “บัณฑิตไม่โกง” ให้กับที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) เพื่อนำไปใช้อบรมบัณฑิตที่จะจบการศึกษาตามสถานศึกษาต่าง ๆ โดยจะให้นักศึกษาได้วิเคราะห์กรณีตัวอย่างที่มีการกระทำทุจริตและเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาที่สามารถปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้ พื้นฐานของหลักสูตรเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมมีกระบวนการจัดการที่เป็นระบบอยู่แล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถนำไปปรับปรุงและประยุกต์ใช้ในการอบรมเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในการเลือกตั้งได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า หลักการที่เสนอมายังต้น ให้นำไปบัญญัติให้มีปรากฏในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ สำหรับประเด็นที่ที่ประชุมต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ คือ เรื่องสถานะภาพของคณะกรรมการการเลือกตั้งในปัจจุบันว่ายังมีคุณสมบัติในการดำรงตำแหน่งต่อไปหรือไม่ ทั้งนี้ มอบหมายให้นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการคนที่สอง สรุปรายประเด็นว่าหากต้องเลือกผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระหรือศาลรัฐธรรมนูญหนึ่งคน กระบวนการคัดเลือกที่บัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญต้องดำเนินการอย่างไร และกรณีพ้นจากตำแหน่ง กระบวนการเลือกผู้ดำรงตำแหน่งใหม่ต้องกระทำอย่างไร ทั้งนี้ ในเบื้องต้นคณะกรรมการจะไม่ให้ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระหรือศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งทั้งหมด แต่ให้พิจารณาคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งเป็นกรณี ๆ ไป สำหรับประเด็นการขยายอายุของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระและศาลรัฐธรรมนูญนั้นจะใช้บังคับกับบุคคลที่ดำรงตำแหน่งก่อนรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับหรือไม่ ที่ประชุมควรพิจารณาให้รอบคอบ ทั้งนี้ เหตุที่มีการขยายอายุของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระและศาลรัฐธรรมนูญ เนื่องจากต้องการบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์พอสมควรที่จะไม่ยึดติดกับอำนาจต่าง ๆ เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้น ควรกำหนดกลไกหรือมาตรการใดที่จะสามารถคัดเลือกบุคคลผู้มาดำรงตำแหน่งได้อย่างเป็นธรรมและมีความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน รวมทั้งสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยไม่ยึดติดกับการทำงานในรูปแบบเดิมๆ

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า การสรรหากรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ หากเป็นการสรรหาใหม่ทั้งคณะใช้ระยะเวลาเก้าสิบวัน แต่ถ้าสรรหากรรมการการเลือกตั้งเป็นรายบุคคลใช้ระยะเวลาหกสิบวัน ซึ่งที่ผ่านมาสามารถดำเนินการสรรหาได้ภายในเวลาที่กำหนดทุกครั้ง สำหรับเรื่องสถานะของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระและศาลรัฐธรรมนูญ คณะอนุกรรมการได้จัดทำข้อมูลคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ไว้เรียบร้อยแล้ว ซึ่งจะได้สำเนาเอกสารแจกที่ประชุมต่อไป

สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระและศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ในระยะแรก ภายหลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญให้ดำรงตำแหน่งได้ครึ่งวาระ แต่ไม่ตัดสิทธิเข้ารับการสรรหาใหม่หากมีคุณสมบัติครบถ้วน ส่วนรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ให้อยู่ครบวาระ เนื่องจากคุณสมบัติไม่แตกต่างจากเดิม แต่ในร่างรัฐธรรมนูญนี้คุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระและศาลรัฐธรรมนูญเปลี่ยนแปลงไปมาก ซึ่งมีหลายกรณีที่ต้องมีการตีความว่ามีคุณสมบัติครบถ้วนที่จะดำรงตำแหน่งต่อไปได้หรือไม่

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการในองค์กรอิสระหรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ผ่านมา มักเกิดกรณีมีผู้ได้รับการสรรหาจากองค์กรใดองค์กรหนึ่งมากเกินไป เช่น ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมาจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาสองคน มาจากที่ประชุมใหญ่ตุลาการศาลปกครองสูงสุดสองคน ดังนั้น ในการเลือกประธานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ได้รับเลือกจึงมาจากองค์กรศาลเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งบางครั้งเกิดปัญหาในด้านการบริหารองค์กรตามมา จึงควรกำหนดให้มีการสับเปลี่ยนตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญทุกสามปี เพื่อให้มีการปรับปรุงองค์กรให้สอดคล้องกับบริบทสังคมที่เป็นพลวัตอยู่เสมอ เช่นเดียวกับองค์กรอิสระอื่นก็ควรกำหนดมาตรฐานหรือกลไกภายในให้มีการหมุนเวียนตำแหน่งภายในองค์กรอย่างเหมาะสม

ประธานกรรมการกล่าวว่า มีประเด็นข้อกังวลเกี่ยวกับการดำเนินการภายในขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญว่าอาจมีการดำเนินการที่ไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของร่างรัฐธรรมนูญ จึงมีความจำเป็นต้องวางหลักการดำเนินงานไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับองค์กรนั้น ๆ อย่างไรก็ดี ในส่วนศาลรัฐธรรมนูญไม่มีประเด็นใดที่น่ากังวล เนื่องจากคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบันจำนวนเก้าคน ซึ่งมีจำนวนห้าคนจะพ้นจากตำแหน่งก่อนจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... แล้วเสร็จ ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จประมาณเดือนพฤษภาคมในปี ๒๕๖๐ และจะมีการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญใหม่จำนวนห้าคน เช่นเดียวกับคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินที่จะมีกรรมการพ้นจากตำแหน่งเช่นกัน แต่มีประเด็นข้อกังวลคือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เนื่องจากกรรมการส่วนใหญ่เพิ่งเริ่มดำรงตำแหน่ง ดังนั้น ที่ประชุมจะได้มีการพิจารณามาบททวนอีกครั้งหนึ่ง

ส่วนเรื่องคุณสมบัติของผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ถ้อยคำที่บัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญใช้ถ้อยคำว่า “หัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่าหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เทียบได้ไม่ต่ำกว่ากรม” ซึ่งคำว่า “กรม” ในความหมายนี้ไม่ได้หมายรวมถึงกรมทหารต่างๆ แต่หมายรวมถึง “กองทัพ” ซึ่งมีฐานะเป็นกรม ดังนั้น บุคคลที่มีคุณสมบัติที่จะได้รับการสรรหาคือบุคคลที่ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก หรือปลัดกระทรวง เป็นต้น

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

๔.๑ นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน แจ้งต่อที่ประชุมถึงผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องพรรคการเมืองว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละเจ็ดสิบสาม เห็นด้วยกับแนวทางที่ให้ประชาชนเสียค่าบำรุงพรรคการเมืองเป็นรายปี เพื่อให้พรรคการเมืองเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง กลุ่มตัวอย่างร้อยละเก้าสิบ เห็นว่าค่าบำรุงพรรคการเมืองรายปีจำนวนสองร้อยบาทเป็นจำนวนที่เหมาะสม กลุ่มตัวอย่างร้อยละเก้า เห็นว่าค่าบำรุงพรรคการเมืองรายปีจำนวนสองร้อยบาทเป็นจำนวนที่สูงเกินไป กลุ่มตัวอย่างร้อยละสามสิบเอ็ด เห็นว่าพรรคการเมืองควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมบริหารและดำเนินกิจการของพรรคการเมือง กลุ่มตัวอย่างร้อยละยี่สิบเอ็ด เห็นว่าควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของพรรคการเมืองโดยไม่ต้องเสียค่าบำรุงพรรคการเมือง ส่วนรายละเอียดของผลสำรวจความคิดเห็นเรื่องพรรคการเมืองทั้งหมดจะส่งให้กับคณะอนุกรรมการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไป

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรนำผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่เห็นด้วยกับแนวทางที่ให้ประชาชนเสียค่าบำรุงพรรคการเมืองเป็นรายปีเพื่อให้พรรคการเมืองเป็นของประชาชน และผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่เห็นว่าการบำรุงพรรคการเมืองรายปีจำนวนสองร้อยบาทเป็นจำนวนที่เหมาะสมไปเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วย

๔.๒ นายศุภชัย ยาวะประภาษ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ แจ้งต่อที่ประชุมว่า คณะอนุกรรมการได้ประชุมพิจารณาเรื่องการจัดทำเอกสารประเด็นสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญซึ่งจะรวบรวมเนื้อหาสาระสำคัญในแต่ละเรื่อง เช่น เรื่องสมาชิกของพรรคการเมือง เพื่อเป็นข้อมูลให้กับกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ โดยมอบหมายให้อนุกรรมการแต่ละท่านไปศึกษาและรวบรวมเนื้อหาในประเด็นสำคัญ หากจัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้วจะส่งให้กับนายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการคนที่สอง ดำเนินการต่อไป

๔.๓ นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ รายงานผลการประชุมคณะอนุกรรมการและผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ จำนวนสองเรื่อง ดังนี้

๑. พันโท แพทย์หญิง กมลพรรณ ชิวพันธ์ศรี ผู้ประสานงานเครือข่ายประชาชนปกป้องประเทศ ได้มายื่นหนังสือร้องเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาในร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. .... มาตรา ๑๓๗ มาตรา ๑๔๓ และมาตรา ๑๗๘

๒. คณะอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้พิจารณาประเด็นคำถามที่จะใช้ในการสอบถามและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. .... โดยมีข้อสรุปในเบื้องต้นว่าคำถามที่จะใช้สอบถามจะมีลักษณะปลายเปิดเพื่อให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างหลากหลาย ดังนี้

๒.๑ คำถามเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. .... เช่น การจัดตั้งพรรคการเมืองควรจัดตั้งง่ายหรือจัดตั้งยาก การควบคุมพรรคการเมืองควรคุมเข้มหรือไม่ การมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคการเมืองควรเป็นแบบใด เป็นต้น

๒.๒ คำถามเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... เช่น จะทำอย่างไรให้การทุจริตการเลือกตั้งลดลง บทบาทของคณะกรรมการการเลือกตั้งในกระบวนการเลือกตั้งควรเป็นอย่างไร เห็นด้วยหรือไม่ที่ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจในการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่น เป็นต้น

๒.๓ คำถามเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. .... เช่น การเลือกไข้วควรทำอย่างไรเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริต จะใช้วิธีลดจำนวนสมาชิกให้เท่ากันก่อนหรือไม่ เป็นต้น

๒.๔ คำถามเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. .... เช่น การจัดการและควบคุมการเลือกตั้งในระดับจังหวัดควรเป็นรูปแบบใด ซึ่งจะเป็นการตั้งคำถามในลักษณะว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดควรมีอยู่หรือไม่ เป็นต้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า การรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งทั้งสี่ฉบับครั้งนี้เป็นการเดินทางไปเพื่อรับฟังความคิดเห็นในต่างจังหวัด จึงไม่ควรตั้งคำถามในลักษณะที่ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดควรมีอยู่หรือไม่ แต่ควรถามว่ามีวิธีใดที่จะป้องกันการทุจริตซื้อเสียง และการจัดการเลือกตั้งระดับจังหวัดคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดควบคุมได้มีประสิทธิภาพแล้วหรือไม่ ส่วนคำถามเกี่ยวกับร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ควรตั้งคำถามว่า การเลือกสมาชิกวุฒิสภาควรมีวิธีการป้องกันการทุจริตอย่างไร

นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงเพิ่มเติมว่า คำถามที่ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดควรมีอยู่หรือไม่ เป็นการตั้งคำถามในลักษณะเกี่ยวกับการกำกับดูแลการเลือกตั้งภายในจังหวัดว่าควรมีรูปแบบและโครงสร้างเป็นอย่างไร

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ที่ประชุมคณะอนุกรรมการได้พิจารณาเกี่ยวกับประเด็นคำถามของคณะอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ คำถามเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองที่ตั้งคำถามว่า การควบคุมพรรคการเมืองควรคุมเข้มหรือไม่ นั้น ประชาชนอาจไม่เข้าใจขอบเขตความหมายของคำว่า “เข้ม” ดังนั้น จึงควรยกตัวอย่างประกอบด้วยเพื่อความชัดเจน ส่วนคำถามเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. .... ที่ประชุมได้เสนอคำถามเพิ่มเติมจำนวนสองคำถาม ดังนี้ ๑) กระบวนการส่งผู้สมัครลงเลือกตั้งของพรรคการเมืองควรให้สมาชิกพรรคมีส่วนร่วมอย่างไร และ ๒) การจดทะเบียนผู้ช่วยเหลือหาเสียงเหมาะสมหรือไม่ ส่วนประเด็นคำถามเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ประชุมได้เสนอคำถามเพิ่มเติมว่าควรมีผู้ตรวจการการเลือกตั้งเพื่อช่วยตรวจสอบการทุจริตหรือไม่

นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ขอนำข้อเสนอแนะของที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไปประกอบการพิจารณาปรับปรุงประเด็นคำถามเพื่อให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น สำหรับเอกสารที่ใช้ประกอบการสอบถามและรับฟังความคิดเห็น คือ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ....

๔.๔ นายธิตีพันธ์ เชื้อบุญชัย กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นร่าง
กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ขอเสนอตั้งอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ
เพิ่มเติม จำนวน ๓ คน ได้แก่

๑. นายจุมพล สุขมัน
  ๒. นายเชวณะ ไตรมาศ
  ๓. นายเชิดชัย วงศ์เสรี
- ที่ประชุมมีมติเห็นชอบ

๔.๕ ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันพุธ ที่ ๑๒ ตุลาคม
๒๕๕๙ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและ
กล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๑๐ นาฬิกา

นายสกันธ์ พรหมบุญตา
 นิติกรชำนาญการ
 นายณฤพนธ์ ฐลีจันทร์
 นิติกรปฏิบัติการ
 นางสาวศรินภา จันทร์หงษ์
 นิติกรปฏิบัติการ
 ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช
 ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
 สำนักกรรมธิการ ๒
 นายอัครเดช คนชื่อ
 นิติกรชำนาญการพิเศษ
 กลุ่มงานคณะกรรมการการปกครอง
 ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์
 วรรณวิภา เนตรประไพ/พิมพ์
 ภัทชนัน ทัตถนันทน์/พิมพ์